

REPOROD

www.sindikat-preporod.hr

Riječ
predsjednika

A moglo
je bolje

Dva su razloga zašto se poslije samo nešto više od mjesec dana opet osvrćem na zakonsku promjenu koja će sindikatima omogućiti da pojedina materijalna prava u kolektivnim ugovorima ugovore u većem iznosu za svoje članove? Prvi je taj što je Sabor ovih dana amenovao ovu promjenu. Drugi je razlog taj što je rješenje koje se predlagalo, a i na koje sam se ja prethodno osvrnuo, doslovce u zadnji čas promijenjeno. Ne baš onako kako bi bilo optimalno, ali promjena se ipak dogodila. Podsjetio bih samo one koji nisu u materiji ili im je promaknuo prethodni tekst da je Vlada predlagala da samo sindikat koji je potpisao kolektivni ugovor može za svoje članove ugovoriti pravo u većem iznosu. Ovakvo je rješenje prethodno bilo podržano od strane dviju od tri sindikalne središnjice. Jedini način da ga se napusti bilo je da svoj stav promijeni barem još jedna središnjica.

Prihvaćena promjena se sastoji u sljedećem. Materijalna prava u povećanom iznosu pripast će ne samo članovima sindikata koji je kolektivni ugovor potpisao, nego i članovi onih sindikata koji su sudjelovali u kolektivnim pregovorima. Ovo znači da je samo djelomično prihvaćeno rješenje za koje smo se zalagali i koje smo smatrali optimalnim – proširivanje ovog prava na sve članove sindikata. Važnu je, a ja bih rekao i presudnu, ulogu u ovome imalo naše, tek nekoliko mjeseci staro, pristupanje Savezu samostalnih sindikata. Bez članstva u sindikalnoj središnjici mi kao sindikat ne bismo mogli utjecati na donošenje rješenja u čijoj su izradi sudjelovale isključivo središnjice.

Kako je došlo do promjene stava u našoj središnjici. Kolegama iz drugih sindikata na nekoliko smo sastanaka ukazivali na postojanje boljeg rješenja i upozoravali ih na štetne posljedice onoga što se predlaže. Presudnom se na kraju pokazala spremnost na prihvaćanje kompromisnog rješenja od strane kolega iz Sindikata policije. Temelj za dogovor bio je u prihvaćanju činjenice da troškove vođenja pregovora imaju ne samo u sindikatu koji je ugovor potpisao nego i u sindikatu koji je pregovarao ali iz nekog razloga ugovor nije potpisao. Ovim je otklonjena mogućnost potpisivanja ugovora pod ucjenom, odnosno da sindikat ugovor potpisuje samo zato što ne želi svome članstvu financijski naštetiti.

Ovim i dalje nije riješeno pitanje kažnjavanja članova nereprezentativnih sindikata koji nisu sudjelovali u pregovorima. Njihovu je članstvu, kao i članovima onih sindikata koji će tek nastati, suradnjom vlasti i središnjica, zadan ozbiljan udarac. Tek će se vidjeti koliko vodu drži objašnjenje da će ovo rješenje pridonijeti većem učlanjenju, sindikalnom povezivanju i okupljanju. Bilo kako bilo, voljom središnjica i uz privolu vlasti, velik je broj sindikata došao na svoje. Vjerojatno će se već u proljeće iduće godine, dakle, punih dvadeset godina nakon uvođenja famoznog „doprinosa solidarnosti“, moći sagledati prvi učinci ovog rješenja. S konačnom će ocjenom trebati pričekati Ustavni sud. Ma kakvo njegovo mišljenje bilo, važno bi bilo da se na pravorijek ne čeka predugo.

Iako će ovo rješenje uzdrmati manje sindikate, izostalo je, čak i u pokušaju, neko ozbiljnije pokazivanje njihova nezadovoljstva. Bezuspješnim su se očito pokazala nastojanja da se članstvu približi važnost ovog problema. Ni prvo, a osobito ovo drugo, rješenje nas u Preporodu previše ne pogađa. Napravili smo koliko je bilo u našoj moći. Zbog izostanka ozbiljnijih akcija od strane onih kojima će ovo rješenje nauditi, nismo se čak imali s kime solidarizirati. Sindikalni će pluralizam ovime biti ozbiljno doveden u pitanje. Smanjenje broja članova u manjim sindikatima, ali i otežan nastanak novih sindikata – neke su od predvidljivih posljedica. Hoće li napokon na svoje doći oni koji desetljećima ustrajno prizivaju ovakvo ili slično rješenje? Sada kada je vlada napokon uslišala njihove molitve, možda nije zgorega prisjetiti se misli Oscara Wildea: „Kad nas Bog zaista želi kazniti, onda nam usliša naše molitve.“

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O RADU

Sve se mijenja, sve je isto!

Piše Viktor Gotovac

Moguće je zaključiti kako izmjene i dopune koje nam stižu ne samo što neće facilitirati radne odnose u nas već će djelovati upravo suprotno. U svjetlu činjenica da se najavljuje i izrada sasvim novog Zakona o radu u bližoj budućnosti ovakav se pristup ne može nego kvalificirati diletantskim i opasnim po egzistencijalnu narav i društveni značaj radnih odnosa

U saborsku proceduru upućen je konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Drugo čitanje izmjena i dopuna Zakona o radu koje će od početka sljedeće godine u bitnome će utjecati na uređenje radnih odnosa. Slijedom toga, valja se upoznati sa sadržajem koji se zakonom mijenja i dopunjuje, čak i ako neće imati izravnu primjenu u sustavu odgoja i obrazovanja, u osnovnim i srednjim školama, u kojem poseban zakon - Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi – također ide u saborsku dopunu.

Rad na određeno vrijeme

I, evo već gornje ukazuje na problem sa zakonima u Hrvatskoj – izmjene i dopune su česte što utječe na (ne)mogućnost razvitka prakse primjene zakonskih odredbi. To se događa i ovaj put, promjenom zakona koji se od 2014. godine kada je donesen već dva puta mijenjao, a slikovitim opisu tog našeg normativnog optimizma i zakonodavne historije posebnu notu daje najava da će se, nakon donošenja aktualnih izmjena i dopuna, pristupiti novom, cjelovitom, preuređenju radnih odnosa novim Zakonom o radu. Kako optimistički i kako destruktivno.

Značajnija, a i prva, promjena jest ona o radu na određeno vrijeme, koji se sada ograničava ne samo razlozima i trajanjem, već i brojem ugovora koji se u trogodišnjem razdoblju mogu sklopiti – tri. Također, tek se prekid od tri mjeseca (ne dva kao sada) kod poslodavca ili povezanog poslodavca smatra prekidom uzastopnosti ugovora, a po proteku tri godine za sklapanje novog ugovora o radu na određeno vrijeme između istih stranaka traži se prekid od šest mjeseci. Nakon šest mjeseci rada na određeno vrijeme i probnog rada radnik može zatražiti sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme, te u slučaju nemogućnosti sklapanja takvog ugovora, poslodavac je dužan radniku dostaviti obrazloženi, pisani odgovor u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Zanimljivo jest kako se mogućnost da prvi ugovor o radu traje i duže od tri godine sada ukida dok se jedina mogućnost da se radni odnos na određeno vrijeme nastavi i po proteku tri godine vezuje uz mogućnost uređenja posebnim zakonom ili kolektivnim ugovorom, uz zamjenu privremeno nenazočnog radnika te ako je to potrebno zbog dovršetka rada na projektu koji uključuje financiranje iz fondova Europske unije,

trajanja mandatnog razdoblja, ili prirode posla pojedine djelatnosti. Zbunjujuće je da se nacionalnim zakonodavstvom rada posebno valorizira projektno financiranje iz fondova Europske unije, no ne i ono iz nacionalnih izvora.

Također, u svezi s uređenjem iz Zakona o radu, osobito *numerus clausus* ograničenja broja ugovora o radu na određeno vrijeme, može se očekivati da će se Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi trebati reagirati te urediti specifičnosti rada na određeno vrijeme. Uređenje Zakona o radu ne čini sasvim odgovarajuće za sustav odgoja i obrazovanja, zbog velike količine ugovora o radu na određeno vrijeme koji su u tom području postali gotovo pa pravilo, a ne iznimka.

Rad na daljinu

Sadržajnije su izmjene i dopune koje se tiču rada na izdvojenom mjestu rada i rada na daljinu. Naime, dvogodišnje kašnjenje da se institut rada na izdvojenom mjestu rada prilagodi praktičnoj ostvarivosti tijekom epidemije COVID-19 bolesti pretvorilo se u paradoksalno promoviranje antiteze pravnoj državi i vladavine prava. Konačno, nakon dvije godine ova se promocija nezakonitosti po-

kušava riješiti, no sada prilično složenim pristupom koji diferencira rad od kuće u odnosu na rad na daljinu, koji se obavlja putem informacijsko-komunikacijske tehnologije, koji mogu biti stalni, privremeni ili povremeni. Ipak, i sam zakonopisac priznaje svoju nemoć, jer i dalje ostavlja klauzulu povodom izvanrednih okolnosti kada je rad od kuće do 30 dana moguć i bez izmjene ugovora o radu, no uz dogovor poslodavca i radnika – ali postavlja se pitanje kakav bi to dogovor trebao biti. Valja napomenuti i to da se naknada troškova nastalih obavljanjem rada utvrđuje samo za rad na izdvojenom mjestu rada, utvrđuju se modaliteti održavanja opreme, te nadzora koji već sada izgledaju problematični za provedbu.

Uređenje plaća

Izmjenama i dopunama Zakona o radu došlo je do promjena kod uređenja plaćenog dopusta koje se u manjoj mjeri tiču samog općeg uređenja plaćenog dopusta, dok su u većoj mjeri usmjerene darivanju krvi, što sada uključuje i darivanje krvnog sastojka za pripremu krvnog pripravka namijenjenog za transfuzijsko liječenje, a za koje darivanje radnik ostvaruje pravo na dan plaćenog dopusta taj ili idući dan. Također se uređuje neplaćeni dopust u dijelu koji sada omogućava pružanje osobne skrbi pet dana godišnje. Radnik će, prema novom uređenju Odsutnosti s posla, imati, tijekom jednog radnog dana pravo na odsutnost s posla, jednom u kalendarskoj godini, kada je zbog osobito važnog i hitnog obiteljskog razloga nastalog bolešću ili nesrećom, prijeko potrebna njegova trenutačna nazočnost.

U pogledu uređenja plaća došlo je do promjena koje velikim dijelom, i nepotreb-

no, slijede logiku uređenje iz poreznih propisa. Među navedenim izmjenama bitnije je uređenje primitaka radnika temeljem radnog odnosa kojima se uređuju vrste primitaka koji nisu plaća - materijalna prava iz radnog odnosa i naknade troška radnika, a što će kasnije biti relevantno za uređenje prava članova sindikata. Izmjenama i dopunama Zakona o radu također se drugačije formulira način određivanja plaće te jednakost plaće. Sveukupno izmjene u pogledu plaće, uključivo i isplatu plaće, sadržajno nisu uređenje koje bi odudaralo od mogućnosti proizašlih iz postojećeg, te se ne uređuje primjerice plaća koja bi se utvrđivala prema satnici rada. Ono što je međutim izazvalo pozornost u javnosti, jest pravo na povećanje plaće za rad nedjeljom koje za svaki sat rada nedjeljom ne može biti manje od 50%, no bez preciziranja iznosa povećanja u drugim okolnostima.

U dijelu koji uređuje ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa uređuje se kako radnik ne smije biti stavljen u nepovoljniji položaj zbog podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava radnika, uređuje se da poslodavac koji zapošljava više od 75 radnika jest dužan imenovati dvije osobe različitog spola, koje su osim njega ovlaštena primati i rješavati pritužbe vezane za zaštitu dostojanstva radnika. Ostavlja se tu mogućnost da osobe koje rješavaju po zaštiti dostojanstva radnika ne moraju nužno biti u radnom odnosu kod poslodavca. Također teret dokazivanja u slučaju spora o otkazu ugovora o radu radnika koji je podnio zahtjev za ostvarivanje roditeljskih i roditeljskih prava prelazi na poslodavca.

Za sindikalno je djelovanje važno novo uređenje da se prava koja nisu propisana

ovim Zakonom odnosno primici koje poslodavac, u skladu s propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, aktom poslodavca ili ugovorom o radu isplaćuju radniku kao materijalno pravo iz radnog odnosa (jubilara nagrada, regres, božićnica i sl.) mogu kolektivnim ugovorom ugovoriti u većem opsegu za članove sindikata koji su pregovarali o kolektivnom ugovoru, pri čemu se ukupna visina tih materijalnih prava ne smije na godišnjoj razini ugovoriti u višem iznosu od dvostrukog iznosa prosječne godišnje sindikalne članarine sindikata koji su pregovarali o kolektivnom ugovoru. Ovdje se radi o preferiranju članova sindikata koji su pregovarali o kolektivnom ugovoru u odnosu na nečlanove tih sindikata te nečlanove sindikata uopće. Ova je odredbe upitno ustavna, a svakako loše formulirana te će u svezi s njenom primjenom svakako biti teškoća.

Sve u svemu - loše!

Sveukupno izmjene koje se uvode ne unose bitan novi sadržaj u uređenje radnih odnosa u nas, a i u pogledu onoga što se uređuje valja napomenuti kako to, osim što nisu krucijalna pitanja koja će unaprijediti radne odnose u nas, istom je uređenje vrlo nepregledno te i nomotehnički loše sačinjeno. U tom pogledu moguće je zaključiti kako izmjene i dopune koje nam stižu ne samo što neće facilitirati radne odnose u nas već će djelovati upravo suprotno. U svjetlu činjenica da se najavljuje i izrada sasvim novog Zakona o radu u bližoj budućnosti ovakav se pristup ne može nego kvalificirati diletantskim i opasnim po egzistencijalnu narav i društveni značaj radnih odnosa.

PROFESORICA SONJA KUŠEC

U 38 godinama bile promjene

Formalnosti bez sadržaja – to su obilježja svih reformi otkad radim u obrazovanju, a to je već skoro 38 godina. Iskreno rečeno, ne mogu se ni sjetiti svih tih silnih reformi koje sam preživjela, od 'šugarice' do danas. Zašto su ostale tek formalnosti? Jednostavno, jer su ih uglavnom provodili ljudi koji nikada nisu radili u školi ili su iz škole pobjegli.

Ona to može reći otvoreno, bez dlake na jeziku, jer zna što govori. Cijeli radni vijek odradila je u sustavu koji nijedna vlast, od vremena zajedničke države do moderne Hrvatske, nije čak ni fingirala da joj je prioritet.

Otkad je moderne Hrvatske ministre obrazovanja biramo jedino tako da „nagovorimo” nekoga da se toga prihvati, a po važnosti bi obrazovanje trebalo biti 'udarni resor', poput gospodarstva, financija, zdravstva. To su ključne točke za svaku zemlju, a ne da ministra obrazovanja u zadnji čas izvučete 'iz šešira' – kaže naša sugovornica, zagrebačka profesorica matematike Sonja Kušec Bećirević, koja će za manje od dvije godine u punu mirovinu. Profesorica je matematike u zagrebačkoj Športskoj gimnaziji, zanimljivoj srednjoj školi koja od 1994. godine obrazuje darovite hrvatske sportaše prema programu opće gimnazije, s namjerom da im omogući kvalitetno redovito školovanje prilagođeno sportskim obvezama. Profesorica Kušec Bećirević ondje je od samih početaka osnutka gimnazije, a prethodno je radni vijek počela 1985. godine u zagrebačkoj srednjoj školi koja se onda nazivala Kemijsko tehnološki obrazovni centar, danas Prirodoslovna škola Vladimira Preloga. Završila je i srednju glazbenu školu, danas, osim ljubavi prema matematici, gaji i onu prema pisanoj riječi, objavljuje zbirke poezije i kratkih priča. Bila je i aktivna sindikalistica u školskom sindikatu Preporod.

I Fuchs je umirovljenik

S profesoricom matematike razgovaramo, među ostalim, i u ozračju novih promjena koje se pripremaju iduće godine u sklopu donošenja novoga Zakona o odgoju i obrazovanju, dakle opet svojevrsne reforme sustava kojemu je po drugi put na čelu aktualni ministar Radovan Fuchs.

I on je po godinama umirovljenik. Ni sam osobito optimistična kada su u pitanju te najave. Uostalom, kada i ako one zažive, bit će u mirovini – kaže neuvijeno Sonja Kušec Bećirević, koja će tijekom razgovora i elaborirati to svoje stajalište.

U njezino 'seciranje' sustava i svih pretumbacija koje su se tijekom dugih godina u njemu izmiješale, desetke ministara koje je 'ispratila', nemamo razloga sumnjati. Profesorica Kušec Bećirević dolazi iz prosvjetarske obitelji, majka joj je bila profesorica kemije, tadašnju 'Šugarovu' reformu proživjela je i kroz njezino iskustvo, ali i kroz vlastito najprije kao učenica Klasične gimnazije (koja je tada „preko noći” statusno 'preskakala' iz Pedagoško obrazovnog centra u Obrazovni centar za jezike), te na koncu kao srednjoškolska profesorica u spomenutim dvjema školama.

-Ljubav prema ovom zvanju usadila mi je majka, koju su učenici jako voljeli. Ot-

OSOBNI POGLED

Piše
Ivan Plantić

Kruh sve skuplji, a igre sve jeftinije

Kraj ove godine posvećen je nogometu, odnosno, Svjetskom prvenstvu u Kataru; nogomet je pritom često sporedna tema. Ponesen navijačko-domoljubnom ognjicom, resorni je ministar u rijetko nadahnutom javnom istupu izjavio kako se učenicima u školama, ako većina tako odluči, može omogućiti gledanje utakmica, uz obavezu nadoknade sati. Izjava, za razliku od svog autora, nije sasvim smušena i promašena; ona, naime, upravo savršeno dočarava apsolutnu miskoncepciju i jalovost hrvatskog obrazovnog sustava i pokazuje do koje mjere Hrvati ni danas, pusta stoljeća nakon Bašćanske ploče ili Misala po zakonu rimskog dvora, nisu u stanju ubrati što je obrazovanje i opismenjavanje i koji mu je smisao i svrha.

Javnost, prosvjetarska i ona opće prakse, u trenu se polarizirala na one koji ideju oduševljeno podržavaju i one koji se zgražaju, a prili-

ku za javni nastup, dakako, nije propustila ni bivša šefica Svetica koja je, ako je suditi po izrečenom, bliža ovima drugima; iskrenost me sili priznati kako se ovaj put moram složiti s njom, ma koliko to čudno zvučalo. Pritom, za zapisnik, moram naglasiti kako strastveno volim nogomet, još tamo od davne '88. i antologijskog gola Van Bastena koji je iz mrtvog kuta zabio Rinatu Dasajevu za jedini nizozemski naslov u povijesti. Apsolutno sam svjestan činjenice kako je sport nešto najbolje i najplemenitije što Hrvatska ima, kako ljudima u ovim trenucima depresije i sivila treba dašak optimizma i nacionalnog ponosa i kako je lijepo gledati kako nacionalna repka na zelenom terenu šamara daleko veće i bogatije nacije.

Međutim, za sve postoji mjesto i vrijeme; u tom smislu, gledanje nogometa u školi, za vrijeme nastave, smatram nezrelim i promašenim, nečim što kirurški točno pokazuje što su prioriteti u zemlji Hrvata, a školstvo to nikad nije bilo. Nije tu stvar te jedne utakmice i tog jednog

dana, tih sati koji se lako nadoknade; stvar je u tome da davanje prednosti nogometu pred nastavom, Modriću i ekipi pred Mendeljejevim, Rembrandtom ili Ohmovim zakonom nedvosmisleno govori kako se u Hrvatskoj školstvo smatra nečim trivijalnim, sporednim i suvišnim, otprilike kao i parlament u kojem se također prestalo s radom kako bi se gledala utakmica. Uostalom, zamislite da je ministar zdravstva odlijepio kako se u tih dva sata utakmice s Marokom neće primati pacijenti ili obavljati operacije? Da je susjed ispalio bengalku i zapalio vam gajbu, a dežurni u vatrogasnoj postaji vam mrzovoljno poruči da ih zovete nakon zadnjeg sučeva zvižduka prije nego začujete tu tu-tu tu u slušalici?

Tako je Fuchsova glupost pokrenula spiralu gluposti diljem zemlje, baš kako smo i navikli od ministra obrazovanja; u dijelu škola nastava se prekidala, a u onom drugom nije, negdje su ravnatelji poslušali glas Svetice, a negdje glas zdravog razuma, negdje će se sati morati nadoknadi-

vati, a drugdje neće. Međutim, u siječnju je u planu i programu rukometno prvenstvo – hoće li isti napatuk vrijediti i za rukomet? Za vaterpolo, tenis, Olimpijske igre? Hoćemo li, da navijačka atmosfera bude potpuna, u škole naručiti pivo i starlete koje bi prije skinule gačice nego šminku ili dozvoliti učenicima da, u slučaju poraza, umjereno demoliraju učionicu ili dežurnog nastavnika? Hoćemo li im u sklopu građanskog odgoja tumačiti kako se domoljublje iskazuje urlanjem na tribinama umjesto poštivanjem zakona i urednim plaćanjem poreza domovini?

Kruha i igara stara je rimska deviza, pri čemu je kruh danas sve skuplji, a igre i igrice sve jeftinije. Sve dosadašnje garniture sa Svetica iz petnih su se žila trudile škole pretvoriti u fun zone u kojima se zabavlja i uživa jer to je ultimatum današnje civilizacije – užitek po svaku cijenu. Dugoročno, cijena je pritom daleko veća nego se čini na prvu, ali to je, naprosto, tako; tko živi u tegli, misli da je poklopac nebo.

ŠEĆ BEĆIREVIĆ UOČI ODLASKA U MIROVINU SECIRA REFORME

lina proživjela sam ih 'milijun', sve su našene! Političari? Mrze prosvjetare

Kad znam za sebe znala sam da ću i ja biti profesorica. Škola je za mene oduvijek bila magično mjesto! Za školu i ono što radim isključivo me vezala ljubav i tako je ostalo do danas – kaže bez patetike zagrebačka profesorica o ključnoj formuli na kojoj od tada do danas, smatra ona, počiva i diše sustav. I samo ljubav ljudi koji ondje rade, njihov entuzijizam i strast, povjerenje koje grade s učenicima, motor su koji pokreće sustav, kaže. Ne te silne, neosmišljene, navodne reforme koje su u zbornice unosile samo nemir.

- Iz razdoblja „šugarice“ najviše se sjećam frustracija moje majke, tada nastavnice kemije u naponu snage. Tada su u Kemijskoj školi uvedena kvazi zanimanja poput „izrađivača gornjišta obuće“, „izrađivača donjišta obuće“ i slično, a nastavnici su morali normu popunjavati na različite načine – prisjeća se profesorica Kušec Bećirević, s kojom pokušavamo rekapitulirati neke ključne reformske točke u školstvu u proteklih gotovo 40 godina. Bilo je svega u tom vremenu, kaže profesorica koja je bila srednjoškolka kada su se ukidale gimnazije i prelazile statusno u centre usmjerenog obrazovanja, pa su se mijenjali i ukidali programi i neki opći predmeti poput povijesti, u trećem i četvrtom razredu uvodile pedagogija, didaktika i što sve ne.

- Ljudi su preko noći postajali tehnološki viškovi i poslani predavati nekakve jednosemestralne predmete za koje nisu bili kvalificirani. Nama se dogodilo da nam je psihologiju odgoja i obrazovanja došla predavati profesorica koja je u drugoj školi predavala francuski jezik – prisjeća se naša sugovornica, tada učenica statusno transformirane Klasične gimnazije.

- U četvrtom razredu imala sam nula sati matematike, a ipak sam uspjela upisati nastavnički studij matematike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, jednako uspješno kao oni koji su završili MIOC, zahvaljujući prije svega nastavnicima Klasične

gimnazije koji su me naučili kako učiti – naglašava prosvjetarka. Utjecaji „šugarice“ još su se osjećali početkom devedesetih u vrijeme osamostaljenja države, kaže ona. Po osnivanju Športske gimnazije 1994. vrlo brzo je počela ondje raditi, prisjeća se velikih štrajkova u to vrijeme u kojima je i sama sudjelovala.

- Tadašnja ministrica prosvjete, kulture i športa Vesna Girardi Jurkić u to je vrijeme pozivala doslovno ljude s ulice, studente, mame, tate, bake, djedove, da dođu umjesto nas raditi u učionicama. To je bila jedna od najvećih sramota hrvatskog školstva. Bilo je to i vrijeme rata, masakra na tržnici Markale u Sarajevu, ljudi su nas znali optuživati: „Kako vas nije sram tražiti veće plaće, a oko vas je rat!“ – priziva i ovu epizodu u sjećanje profesorica Kušec Bećirević. Nema lijepih riječi ni za drugo zvučno ministarsko ime iz tog doba, ministricu Ljilju Vokić.

- Njoj se prišiva epitet uspješne ministrice, a ja je najviše pamtim po dopisu školama s početka mandata o tome kako se učiteljice u školama trebaju odijevati – nije bilo dopušteno nositi kratke rukave, suknje ne smiju biti iznad koljena, ne smiju se odijevati trapecice i još koješta.

Vokićino „učenik je uvijek u pravu“

Pamtim je i po Pravilniku o ocjenjivanju kojega smo se morali držati više od deset godina, a koji je učenicima omogućavao da bojkotiraju pismene ispite. Konkretno, u slučaju da pola razreda padne na nekom ispitu on se morao ponavljati, pa se znalo dogoditi da se učenici dogovore i većina preda prazne listove. Sav dotadašnji trud i sve što ste radili palo bi u vodu i kretali biste ispočetka – ljudi se profesorica Kušec Bećirević jer smatra kako je geslom „gost/učenik je uvijek u pravu“ ministrica Vokić izazvala velike probleme koji su narušili dignitet nastavničke struke, a spomenuti je pravilnik roditeljima i učenicima omogućio različite zlouporabe.

Nije blagonaklona ni prema ministrima obrazovanja iz vremena SDP-ovog premijera Ivica Račana, odnosno ministara iz tadašnje SDP/HSS kvote u području obrazovanja, kao i kasnijih SDP-ovih ministara obrazovanja u vrijeme Vlade Zorana Milanovića.

-To su sve blijede figure i autsajderi u školstvu – odrješita je profesorica matematike, koja je za bivšeg ministra znanosti, obrazovanja i sporta (2011.-2014.) Željka Jovanovića, danas savjetnika za sport predsjednika Milanovića, još dodala:

- Ne pamtim ga ni po čemu, a osobito ni po čemu dobrom. Što se tiče školstva, SDP tada nije ništa učinio osim što su, usprkos uvijek velikim obećanjima, najprije učiteljima smanjili plaće – kaže ona.

„Izrešetala“ je dobro i bivše ministre iz HDZ-ove kvote: za promjene koje su se u školstvu događale u vrijeme ministra Dragana Primorca, poput reformskog HNOS-a, kaže kako su se one ticale najviše osnovnog školstva kao i da je „to sve bilo upakirano u šarene bojice, ali nije donijelo nikakav napredak“. Ministricu Blaženku Divjak, pak, pamtit će jedino po „besmislenim“ značkicama koje su se dijelile prosvjetarima za

uspješan rad u sustavu Loomen, odnosno rad na daljinu u virtualnim učionicama.

Ipak, u cijelom tom „mišungu“ pokušaja i pogrešaka ima i jedna svijetla točka.

- Jedina prava reforma koja je 'podigla' zbornice bila je ona koju je počeo Boris Jokić 2015. godine, a koju je politika zaustavila. Jokić je bio sjajan motivator, fenomenalan govornik, a iako nema iskustvo rada u školi okupio je oko sebe ekipu koja je itekakvo imala iskustva u tome. Boris Jokić i njegov tim vratili su nadu i entuzijizam u zbornice. Tada se i u meni probudila želja da poboljšam i moderniziram svoj rad, a sličnog su stava bili i ostali kolege. Mi smo prosvjetari teško pokretljiva masa a on nas je uspio motivirati – nije birala riječi u njegovu slučaju naša sugovornica.

- Kad je to propalo, rekla sam samoj sebi da me nijedna reforma više ne zanima. Nas učitelje ionako nitko ništa ne pita. Tada smo imali priliku izdignuti se iz agonije, frustracije, ali to je prekinuto od strane politike i ljudi koji ne vole školstvo, ne znaju što je škola i nije im u interesu da Hrvatskoj daju samomisleće, nego poslušne ljude – ogorčena je profesorica matematike, koja politiku i političare posljednjih godina smatra najodgovornijim za urušavanje ovog sustava i statusa prosvjetara.

Oni ništa ne rade

- Problemi u školstvu nisu nastali u samostalnoj Hrvatskoj, oni traju desetljećima, ali su se, nažalost, samo produbljivali. Kad god su prosvjetari digli glavu i pokušali tražiti bolji status ili pravednije plaće takozvana „elita“ - a mnogi su bili samo preko noći obogaćeni polupismeni primitivci - u Saboru, Vladi, uopće političari koji su odlučivali o našoj sudbini, pokazivali bi prema prosvjetarima neviđenu mržnju. Vokabular tipa „oni ništa ne rade, imaju tri mjeseca odmora, koliko rade dobro su i plaćeni, ni ne oznoje se dok rade“, spuštao se od vrha do dna – otvoreno kritizira profesorica Kušec Bećirević. To doživljavanje učitelja i obrazovanja kao tereta izrazito je demotivirajuće za ljude u sustavu, kaže profesorica koja za svoje nasljednike i mlađe kolege ima poruku „za preživljavanje“ ispletenu od najvažnijeg motiva koji ju je i samu održao:

- Onaj tko ovaj poziv nije odabrao iz ljubavi, neće biti dobar učitelj. To nije samo floškula. Svatko tko je stajao u razredu ispred 30 tinejdžera zna da je to „kavez“ – ili će vas „rastrgati“ ili ćete ih pridobiti ljudskošću i profesionalnim autoritetom. To je jedini put! Za današnje generacije nema „biča“. Morate naći put do njih, uspostaviti suradnju. Puno sam naučila od svojih đaka, s nekima iz prve generacije i danas sam prijateljica. Nema ništa ljepše od toga da se možete smijati zajedno sa svojim učenicima u razredu. Onome tko od početka ide u školu s mukom, kojega đaci žirciraju, bolje je da ne ide – mudre su riječi iskusne prosvjetarke. I još nešto za političare, ako žele čuti:

- Ključno je da naše političke elite osvijeste kako ministri, zamjenici ministara i osobe koje imaju političku moć odlučivati o obrazovanju, moraju imati iskustvo konkretnog rada u školi. Tko nije iskustvo razred i rad u školi ne može biti taj koji će provoditi reforme – nema dvojbi za profesoricu Sonju Kušec Bećirević.

Marijana Cvrtla

Nakon 40 godina u školi, vi ste potrošen čovjek

Novi Zakon o odgoju i obrazovanju, koji je u pripremi, među ostalim, donijet će mogućnost produljenja radnog vijeka i za učitelje iznad 65. godina života, osobito onima iz deficitarnih prirodoslovno-matematičkih predmeta (STEM područja), odnosno mogućnost povratka u škole umirovljenih nastavnika tih predmeta. Budući da i sama dolazi iz te 'branše', pitamo profesoricu Kušec Bećirević razmišlja li o ostanku u školi i nakon umirovljenja.

-Ne. To je dobra odluka, jer u tome području nemamo dovoljno stručnjaka, ali ja se u njoj ne nalazim. Imam sreću da je moja obiteljska situacija takva da mi to nije nužno. Zasiurno će biti kolega koji će iz egzistencijalnih ili kojih drugih razloga, ako im zdravlje dopusti, to prihvatiti. Međutim, trebamo biti oprezni. Ako ste 40 i više godina u razredu, vi ste potrošen čovjek. Svakako bih preporučila da se prije nego uđu u učionice provjeri zdravstveno i mentalno stanje tih ljudi, možda kroz razgovor s psihologom, kako bi se ustanovilo mogu li oni u nastavi doista kvalitetno raditi – kaže profesorica Kušec Bećirević.

Od Pjace do Sare

Zagrebačka Športska gimnazija obrazovala je brojne mlade aktivne sportaše, a naša sugovornica otkriva nekoliko imena učenika, među kojima su bili, ili još uvijek jesu, nogometaš Marko Pjaca, skijaš Ivan Ratkić, Paula Novina, istaknuta paraolimpijska plivačica, Sara Tomić, koja je upravo osvojila zlato u karateu na Svjetskom prvenstvu mladih uzrasta u Turskoj, i mnogi drugi vrhunski sportaši.

-Otkad radim u Športskoj gimnaziji, djeca koja pohađaju našu školu razbili su moje predrasude o sportašima, naučili me koliko žrtava zahtijeva rad u sportu, koliko je odricanja njih i njihovih obitelji potrebno da bi se dospjelo na vrh, do reprezentacije i ostvarivanja svjetskih uspjeha – prenosi profesorica Kušec Bećirević bogatstva koja je sama baštinila od svojih učenika.

14. studenoga Povodom problema s isplatom po dobivenim tužbama u Ministarstvu se predsjednik Sindikata sastao s državnim tajnikom Stipom Mamićem. Dogovoreno je sve što je moguće poduzeti kako bi se izbjegle ovrhe u pojedinim školskim ustanovama. Razgovaralo se i o realizaciji projekta uvođenja cjelodnevne nastave. stavi fotku Stipe Mamića

17. studenoga U osječkoj Osnovnoj školi Vladimira Becića osnovana podružnica Preporoda. Na osnivačkoj sjednici za sindikalnu povjerenicu izabrana Iva Čerina Čajkovic, a za zamjenicu povjerenice Marija Brnatović. U Osječko-baranjskoj županiji Preporod djeluje u 16. osnovnoškolskih i 3 srednjoškolske ustanove. **ČESTITAMO!**

21. studenoga Sastali se ravnatelj Instituta za društvena istraživanja Boris Jokić i predsjednik Sindikata Željko Stipić. Razgovaralo se o mogućnostima uspostave suradnje između Instituta u sindikatu u provedbi pojedinih istraživanja.

22. studenoga Sindikat se obratio dopisom ministru Radovanu Fuchsu. Još jednom je zatraženo što skoriji početak pregovora o granskim kolektivnim ugovorima. Nakon što su se reprezentativni sindikati dogovorili o broju članova i sastavu

pregovaračkih odbora, za kašnjenje pregovora odgovornost je isključivo na strani predstavnika Vlade.

28. studenoga U Belišću, u Osnovnoj školi Ivana Kukuljevića, osnovana podružnica Sindikata Preporod. Lidija Lovrenčić Hosi izabrana za sindikalnu povjerenicu, a Tea Galić Čužić za zamjenicu sindikalne povjerenice. Preporod u Osječko-baranjskoj županiji djeluje u 20 školskih ustanova, 17 osnovnoškolskih i 3 srednjoškolske. Na području MŽV za istočnu Hrvatsku djeluje 50 podružnica Preporoda. **ČESTITAMO!**

30. studenoga Održan sastanak novoosnovane podružnice u zagrebačkoj Osnovnoj školi Rudeš. Pozivu povjerenice Daniele Penić za sudjelovanje na sa-

stanku odazvali su se predsjednik i pravonika sindikata. na sastanku se razgovaralo o aktualnostima u obrazovanju i sindikalnom djelovanju.

1. prosinca Na osnivačkoj sjednici sindikalne podružnice u Osnovnoj školi Ane Katarine Zrinski u Retkovcima za povjerenicu izabrana Marića Jozinović, a Antonija Ajhorn za zamjenicu sindikalne povjerenice. U Vukovarsko-srijemskoj županiji Preporod djeluje u 11 osnovnoškolskih ustanova i u 3 srednjoškolske ustanove. **ČESTITAMO!**

* Predsjednik Sindikata sudjelovao u radu Devetog kongresa Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, sindikalne

središnjice kojoj se Preporod 1. kolovoza priključio. Na kongresu je izabrano novo vodstvo središnjice. Dužnost predsjednika obnašati će Mladen Novosel.

* Vlada prema Saboru uputila konačan prijedlog izmjena i dopuna Zakona o radu. ZOR-om će biti omogućeno sindikatima da kroz kolektivne ugovore članovima ugovore neka materijalna prava u većem iznosu nego radnicima koji nisu sindikalno organizirani.

5. prosinca U osnovnoj školi Mirka Perša u Kapeli održan sastanak ŽV Bjelovarsko-bilogorske županije. Na sastanku su povjerenice i povjerenici upoznati s najvažnijim aktualnostima u djelovanju sindikata. predstavljene su i najvažnije promjene u zakonu o radu.

Sretan Božić i uspješna nova 2023. godina!

prenosimo iz tiska

školske novine 3
BROJ 37-38 • ZAGREB 29. STUDENOGA 2022.

SUBOTA, 19. STUDENOGA
Na široko se raspravlja o izjavi ministra Fuchsa kako učenici u školama mogu pratiti utakmicu Svjetskog nogometnog prvenstva, ako tako odluči većina kolektiva. Po ministru, nastavnici bi propuštene sate trebali odraditi. Javnost je, sudeći po medijskim anketama, poprilično podijeljena, a predsjednica srednjoškolskog sindikata Nada Lovrić poručuje: „Lakoća kojom ministar kaže da će učenici moći pratiti utakmice za vrijeme nastave govori ne samo o odnosu resornog ministarstva prema radu u školi, već ističe i njegovu potrebu za dodvoravanjem učenicima i roditeljima.”

NEDJELJA, 20. STUDENOGA
Nastavljena je rasprava o nogometu u školi. Predsjednik Sindikata Preporod Željko Stipić pita se nije li valjda i nogomet postao 'viša sila' poput pandemije ili potresa. Skandaloznim smatra pretpostavljanje gledanja nogometa ili bilo kojeg drugog sporta održavanju nastave. Ustvrdio je, prenosi Hina, kako se tim obezvrjeđuje nastavnička profesija.

školske novine
Glas Koncila
SLOBODNA DALMACIJA
Jutarnji LIST
Radnički PORTAL
Večernji list
24 SATA
Glas Slavonije
NOVI LIST

NACIONAL | 18-10-2022

ŽELJKO STIPIĆ, PREDSEDNIK SINDIKATA ZAPOSLENIKA U HRVATSKOM ŠKOLSTVU PREPOROD, UVJEREN JE DA OD CJELODNEVNE NASTAVE PONOVO NEĆE BITI NIŠTA

**OZIV
NA SURADNJU**

Zahvaljujući vašim tekstovima, fotografijama i karikaturama naše je glasilo kvalitetnije i raznovrsnije.

Priloge šalžite na:
ured@sindikat-preporod.hr